

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce **Z. G.**, zastoupeného Mgr. Markem Sedlákem, advokátem se sídlem Příkop 8, Brno, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 24. 10. 2007, č. j. 56 Az 49/2007 - 46,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Odměna advokáta Mgr. Marka Sedláka **se určuje** částkou 2856 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 24. 10. 2007, č. j. 56 Az 49/2007 - 46, zamítl žalobu proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 9. 3. 2007, č. j. OAM-1188/VL-07-ZA07-2006, kterým nebyla žalobci (dále jen „stěžovatel“) udělena mezinárodní ochrana podle §§ 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že se ministerstvo se všemi skutečnostmi tvrzenými stěžovatelem velmi důkladně a podrobně zaobíralo a projevilo to také ve velmi rozsáhlém a podrobném odůvodnění svého rozhodnutí. Krajský soud dospěl ke stejnému závěru jako ministerstvo, že zásahem

bezpečnostních kazašských složek nebyl stěžovatel nikdy při praktikování své víry bezprostředně omezen, nebylo také proti němu v souvislosti s jeho vírou vzneseno žádné obvinění, a pokud byl policií kontaktován, bylo to z důvodu nikoliv samotné víry a jejích možných projevů, ale z obavy, zda stěžovatel nemá napojení na nějakou extremistickou skupinu v důsledku celosvětové hrozby islámského terorismu. Skutkový stav byl ministerstvem náležitě zjištěn, správně právně posouzen a jeho rozhodnutí odpovídá podmínkám ust. § 68 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „správní řád“). Kromě naplnění § 12 a § 13 zákona o azylu v případě stěžovatele se ministerstvo zabývalo důkladně i tím, zda nenaplní § 14a nebo § 14b citovaného zákona. Krajský soud se ztotožnil s tím, že stěžovatel nebyl v Kazachstánu obviněn ze spáchání žádného trestného činu ani přestupku, nebyl žádným způsobem sankcionován a nelze tedy opodstatněně předpokládat, že by mohl být po svém návratu uvězněn. Několikeré předvolání na oddělení kazašských bezpečnostních složek není možno posuzovat jako ohrožení, které by bylo možno podřadit pod zmíněná ustanovení doplňkové ochrany a nepřesáhlo charakter doporučení či varování, aby nepokračoval ve své činnosti, která by mohla být poškozena, nejprve však peněžitou pokutou. Pokud stěžovatel pociťoval nějakou újmu ze strany bezpečnostních složek, mohl se ve své zemi obrátit o pomoc na řadu vládních a nevládních institucí a snažit se s jejich pomocí prokázat, že žádná zákonná opatření neporušil. I v tomto směru si ministerstvo obstaralo dostatek materiálu o situaci v Kazachstánu, který je součástí správního spisu, a na který odkázalo ve svém rozhodnutí.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost, v níž namítal, že krajský soud nesprávně právně posoudil otázku splnění podmínek pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany podle § 12 písm. b), resp. § 14a zákona o azylu. Krajský soud, stejně jako ministerstvo, jednak nesprávně kvalifikoval jednání bezpečnostních složek vůči jeho osobě, jednak nesprávně vyložil pojem pronásledování ve smyslu § 2 odst. 7 zákona o azylu. Ministerstvo se zaměřilo na to, zda jednáním policistů bylo omezeno právo stěžovatele svobodně praktikovat svou víru, aniž by se dostatečně zabývalo otázkou, zda postupem policistů nebyla porušena jiná jeho práva, případně vůči němu nebyla uplatňována opatření působící psychický nátlak nebo nebyl vystaven obdobnému jednání ve smyslu § 2 odst. 7 zákona o azylu. Pokud jde o omezení praktikování víry, se závěrem ministerstva, který převzal i soud, vyjádřil stěžovatel nesouhlas. Ze strany bezpečnostních složek byl na něj činěn nátlak (fyzický i psychický) v tom smyslu, aby přestal praktikovat svou víru způsobem, který považoval za správný. Ministerstvem nabízená možnost zaregistrovat náboženskou skupinu, a tím se vyhnout zájmu státních orgánů, by jeho situaci nevyřešila. Jak se uvádí v informacích o situaci v Kazachstánu, registrace náboženské skupiny u Kazašské duchovní asociace muslimů (dále jen „SAMK“) předpokládá, že této skupině bude nezávisle na vůli jejích členů přidělen duchovní představený. Pokud tedy zákon a státní orgány, které jeho dodržování vymáhají, podmiňují praktikování víry touto registrací u SAMK, jde v konečném důsledku o omezení praktikování víry. I ministerstvo v odůvodnění svého rozhodnutí připouští, že zmíněné zákony jsou kontroverzní, pokud jde o posouzení toho, zda jsou už svou podstatou diskriminační. Stěžovatel za rozhodující pro posouzení odůvodněnosti své žádosti však nepovažuje samotnou jejich podstatu, ale to, zda tyto zákony mohou mít dopad na jeho vlastní náboženskou činnost. S ohledem na výše uvedené může uplatnění těchto zákonů v praxi vést k omezení svobodného náboženského projevu, jako tomu bylo právě v případě stěžovatele. Opačný závěr je podle jeho názoru v rozporu s informacemi o

zemi původu, a to včetně těch, které ministerstvo přímo označilo za podklad pro své rozhodování. Kontroverzní povahu uvedených předpisů potvrzují četné zprávy organizací zabývajících se dodržováním lidských práv ve světě a i Ústavní soud Kazachstánu, který je prohlásil za protiústavní. V tomto směru stěžovatel považoval za irelevantní argument krajského soudu, že „pokud žalobce na své osobě pociťoval nějakou újmu ze strany bezpečnostních složek, mohl se ve své zemi obrátit o pomoc na řadu vládních a nevládních institucí a snažit se s jejich pomocí prokázat, že žádná zákonná opatření neporušil“. Tento argument jde proti smyslu jeho žádosti a důvodům, které v ní uvádí, i proti předchozí argumentaci krajského soudu. Stěžovatel nepopíral, že jednal v rozporu se zákony, a nemohl by tedy prokázat, že žádná zákonná opatření neporušil. Problém je v tom, že tato zákonná opatření považoval za omezující náboženskou svobodu, a proto odmítl postupovat v souladu s nimi. Úkolem policistů je vymáhání dodržování zákona, ale měli by tak činit zákonnými prostředky, za které rozhodně stěžovatel nepovažuje fyzické a psychické násilí, nátlak na to, aby podepsal doznání, vyhrožování falešným obviněním (podstrčení zbraně) či neoprávněné zajištění majetku. Stěžovatel je přesvědčen, že výše popsaným jednáním policistů bylo nejen omezeno jeho právo svobodně praktikovat víru, ale i jiná práva. V první řadě právo nebýt podroben nelidskému a ponižujícímu zacházení, přičemž toto jednání mělo souvislost s jeho náboženským přesvědčením. S touto okolností se krajský soud při posuzování naplnění podmínek pro udělení azylu dostatečně nevypořádal. V odůvodnění napadeného rozsudku nijak nezpochybňuje opakovaná předvolání, nicméně stěžovatelova tvrzení ohledně jednání policistů „v jistém směru pokládá i za nadnesené a účelové“. Poukazuje přitom na nesrovnalosti v jeho výpovědích při pohovorech v rámci správního řízení a u ústního jednání před krajským soudem (konkrétně šlo o otázku, zda již při předvolání na policii v roce 2004 byl bit, nebo ne). V tomto směru stěžovatel odkázal na Pokyny pro hodnocení věrohodnosti obsažené v Příručce Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (dále jen „UNHCR“) „Vedení pohovorů se žadateli o udělení statusu uprchlíka“, která zdůrazňuje, že ne vždy musí nesrovnalosti ve výpovědích vypovídat o nevěrohodnosti žadatele a správní orgán by měl přihlížet k situaci, v níž se žadatel nachází. Měl by tedy být vzat v úvahu možný stres, časový odstup, riziko nepřesného překladu či odlišného chápání některých pojmů apod. Navíc krajský soud nijak nezpochybnil, že stěžovatel i při tomto kontaktu s policisty byl vystaven špatnému zacházení v podobě výhrůžek, žduchání apod., a ani průběh výslechu v roce 2006 (včetně bití). Podle stěžovatele toto jednání policistů ve svém celku, tedy i s ohledem na jeho opakování a stupňující se intenzitu zásahu do jeho práv, může být hodnoceno jako pronásledování ve smyslu § 2 odst. 7 zákona o azylu. Krajský soud se proto měl při posuzování naplnění podmínek pro udělení azylu zabývat otázkou, zda se stěžovatel mohl efektivně domáhat ochrany proti takovému postupu bezpečnostních složek v podobě špatného zacházení, nikoliv možností obrany proti obvinění z porušení zmiňovaných zákonů, resp. případné uložení sankce za jednání v rozporu s těmito zákony. Toto krajský soud neučinil a v důsledku toho došlo k nesprávnému právnímu posouzení otázky splnění či nesplnění podmínek pro udělení azylu. V této souvislosti stěžovatel odkázal na Zprávu MZ USA o dodržování lidských práv za rok 2006, která vypovídá o tom, že příslušníci kazašské policie se špatného zacházení v praxi dopouštějí. S ohledem na tyto informace není spravedlivé namítat nevyužití prostředků ochrany v zemi původu a tyto informace potvrzují odůvodněnost stěžovatelova strachu z pronásledování, jehož existence je podmínkou udělení azylu. Stěžovatel vyjádřil nesouhlas i s druhou půlkou argumentu krajského soudu proti odůvodněnosti jeho žádosti (uvedeném na str. 14

rozsudku), a sice tvrzení, že proti němu nebylo v souvislosti s jeho vírou vzneseno žádné obvinění. Krajský soud zcela opomenul skutečnosti, které stěžovatel v průběhu pohovorů ve správním řízení zmínil, a sice že byl během výslechů ústně obviňován ze spolupráce s vahhabity a bylo mu vyhrožováno falešným obviněním (podstrčením zbraní). V této souvislosti krajský soud navíc nevzal v úvahu jeho výpověď, že bratranec, který vyznával stejnou víru jako on, byl právě po takovém falešném obvinění zatčen a uvězněn. Obavy, které jej přiměly k odchodu ze země, tedy vycházely nejen z jeho dosavadní osobní zkušenosti, ale i osudu osob nacházejících se v podobném postavení jako on, který potvrzoval, že výhrůžky policistů nejsou plané. Za nesprávné považoval stěžovatel také posouzení otázky, zda v jeho případě nejsou naplněny podmínky doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Pokud jde o hrozbu trestního stíhání, má stěžovatel zato, že krajský soud nesprávně vyhodnotil skutečnosti, které v průběhu řízení uvedl, tedy to, že byl během výslechů ústně obviňován ze spolupráce s vahhabity a bylo mu vyhrožováno falešným obviněním (podstrčením zbraní), stejně jako to, že jeho bratranec vyznávající stejnou víru byl na základě takového falešného obvinění zatčen a vězněn. Závěry krajského soudu jsou tedy v rozporu se skutkovým stavem, jak byl zjištěn během správního řízení. Při posouzení existence důvodů pro udělení doplňkové ochrany krajský soud vůbec nevzal v úvahu riziko nelidského a ponižujícího zacházení, především s ohledem na stěžovatelovu předchozí zkušenost z doby před odchodem ze země, kdy byl takovému jednání vystaven. Ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatel namítal, že v několika případech ministerstvo z jeho výpovědí a informací o zemi původu vyvodilo nesprávné závěry. Některé informace zcela opomenulo, jiné interpretovalo způsobem, který považuje za nepřijatelný. Ministerstvo poukazuje na několik nesrovnalostí v jeho výpovědích, resp. nepravděpodobných tvrzení, která považuje za důkaz nevěrohodnosti stěžovatele. Mezi nimi uvádí skutečnost, že se mu prostřednictvím známého z ministerstva zahraničí Kazachstánu podařilo získat vízum do České republiky a tímto způsobem vycestovat ze země. Samotný fakt, že stěžovatel využil osobních kontaktů, není ještě důkazem, že v zemi původu neměl problémy. Skutečnost, že jeho odjezd ze země se obešel bez problémů a bez povšimnutí státních orgánů, nemůže být bez dalšího interpretován tak, že deklaroval ochotu se státními orgány Kazachstánu jednat. Využití kontaktů s konkrétním úředníkem při vyřízení víza nelze hodnotit jako přijetí pomoci ze strany státních orgánů a jako důkaz nevěrohodnosti jeho výpovědí. Za důkaz nepřesvědčivosti stěžovatelem uváděných skutečností ministerstvo dále označilo jeho výpověď týkající se víry, konkrétně tvrzení, že pouze znalost arabštiny je legitimním způsobem, jak nevnímat obsah Koránu zprostředkovaně a dospět tak k poznání pravé víry. Takové hodnocení považuje za subjektivní, a tedy nepřipustné. V obou zmíněných případech ministerstvo závěr o stěžovatelově nevěrohodnosti nepodložilo objektivními argumenty, ale založilo jej na subjektivním hodnocení. V rozporu s výpověďmi stěžovatele a informacemi o zemi původu je i závěr ministerstva, že v Kazachstánu nebyl nikdy při praktikování své víry bezprostředně omezen, nebylo proti němu vzneseno žádné obvinění, v případě potíží se měl možnost dovolat účinné ochrany ze strany státu a tím, že tak neučinil, nevyčerpal všechny dostupné prostředky ochrany a že v jeho případě neexistuje skutečné nebezpečí vážné újmy v podobě hrozícího trestního stíhání, resp. mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu. Krajský soud se s těmito závěry ministerstva ztotožnil. Ministerstvo v souvislosti s hodnocením rizika mučení, krutého, nelidského či ponižujícího zacházení odkazuje na Zprávu MZ USA o dodržování lidských práv v Kazachstánu z března 2006, která uvádí, že zákon tyto praktiky zakazuje.

Ministerstvo však již opomnělo uvést druhou část věty, která zní: „nicméně policie a vězeňští dozorcí občas mučili, bili a jinak zneužívali zadržené osoby, často s cílem získat doznání k činu“. Informace, která se objevila v odůvodnění rozhodnutí ministerstva, je tedy naprosto vytržená z kontextu celého odstavce, resp. jedné věty, a jednoznačně v rozporu s obsahem celé zprávy. Takový způsob zacházení s informacemi, které ministerstvo označuje za podklad pro své rozhodování, považuje stěžovatel za nepřijatelný a zjevně v rozporu se zásadami řádného správního procesu. Ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. stěžovatel namítal, že rozsudek krajského soudu trpí nepřezkoumatelností spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí, přičemž tato vada měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Nedostatek důvodů spatřoval zejména v tom, že se krajský soud v souvislosti s popisovanými obavami vůbec nezabýval možností skutečného nebezpečí vážné újmy spočívající v mučení a jiném krutém, nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestu. V odůvodnění rozsudku se vůbec krajský soud nevypořádal s pochybnostmi, které o postupu policie vyjádřily zprávy o situaci v Kazachstánu, jež jsou součástí spisového materiálu.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že má zato, že ministerstvo při zjišťování skutkového stavu věci porušilo ustanovení § 2 odst. 1, 4, § 3, § 50 odst. 2, 3, 4 a § 68 odst. 3 správního řádu. Rozhodnutím ministerstva byl zkrácen na svých právech v důsledku porušení ustanovení § 12, § 14 až § 14b zákona o azylu. Ministerstvo vedlo dokazování takovým směrem, aby byla vyloučena aplikace ust. § 12 zákona o azylu. Pokud krajský soud v rozsudku konstatuje, že zásahem bezpečnostních složek nebyl stěžovatel nikdy při praktikování své víry bezprostředně omezen a také proti němu nebylo v souvislosti s jeho vírou vzneseno žádné obvinění, a pokud byl policií kontaktován, bylo to z důvodu nikoliv samotné víry a jejích možných projevů, ale z obavy, zda nemá napojení na nějakou extremistickou skupinu, je odůvodnění rozsudku v tomto směru nepřezkoumatelné a uvedené tvrzení soudu nemá oporu v provedeném dokazování. Jak vyplývá z provedeného dokazování, je stěžovatel v zemi původu pronásledován pro své náboženské vyznání, kvůli své víře byl bezpečnostními složkami opakovaně vyslýchán, při výsleších byl fyzicky napadán a bylo mu vyhrožováno uvězněním. Toto jednání lze jednoznačně považovat za pronásledování stěžovatele z důvodu náboženského vyznání, jak má na mysli ust. § 12 písm. b) zákona o azylu. Krajský soud v napadeném rozsudku namítá, že tvrzení stěžovatele v řízení před správním orgánem a před soudem nejsou, pokud se týká užití fyzického násilí vůči němu a názvu cestovní agentury, jednotná. Stěžovatel má zato, že v jeho vyjádřeních žádné významné rozpory nejsou. Dále stěžovatel namítal, že ačkoli podle shromážděných podkladů bylo zřejmé, že v jeho případě mohou být dány podmínky hodné zvláštního zřetele pro udělení azylu podle ust. § 14 zákona o azylu, ministerstvo, a ani krajský soud, se touto skutečností nijak nezabývaly. Krajský soud se dostatečným způsobem nezabýval ani tím, zda v jeho případě nejsou dány podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a nebo § 14b zákona o azylu. Ze všech uvedených důvodů proto stěžovatel navrhl, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti popřelo její oprávněnost, neboť jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Pro řízení o kasační stížnosti odkázalo na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí.

Stěžovatel nesplňuje podmínky stanovené v § 12 a § 13 zákona o azylu. Nebyly shledány ani důvody hodné zvláštního zřetele podle § 14 citovaného zákona. Stěžovatel rovněž nesplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a a § 14b zákona o azylu. Azyl je pouze jednou z více možností, na základě které může cizinec pobývat na území České republiky. Podmínky pro udělení azylu jsou přitom stanoveny v zákoně velice přísně. Za stanovených podmínek lze využít k úpravě legálního pobytu v České republice institutů obsažených v zákoně č. 326/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Námitky uplatněné v kasační stížnosti shledalo ministerstvo nedůvodnými, a proto navrhlo její zamítnutí pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. v rozsahu a z důvodů, které uplatnil stěžovatel v kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu se cizinci udělí azyl, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Podle ustanovení § 2 odst. 7 zákona o azylu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna státními orgány, stranami nebo organizacemi ovládajícími stát nebo podstatnou část jeho území ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství. Za pronásledování se považuje i jednání soukromých osob podle věty první, pokud lze prokázat, že stát, strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Z citovaných ustanovení vyplývá, že žadateli lze poskytnout politický azyl pro odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství, ať už chápaného jako víra (včetně bezvěrectví), jako identita či jako způsob života, tehdy, jsou-li projevy náboženství nebo za určitých okolností i samotná příslušnost k určité náboženské komunitě či důsledky z těchto projevů a z této příslušnosti zřetelně plynoucí, přímým či zprostředkovaným důvodem ohrožení jeho života nebo svobody či důvodem opatření působících psychický nátlak nebo jiných obdobných jednání, pokud je provádí, podporují či trpí úřady země původu nebo pokud tato země není schopna odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Projevy náboženství, ať veřejné nebo soukromé, vykonávané o samotě nebo společně s jinými bohoslužbami, vyučováním, náboženskými úkony, zachováváním obřadu, vyznáním víry, a dále též nevyznávání či odmítání určitého náboženství či důsledky z nich plynoucí, musí být důvodem (přímým či zprostředkovaným) k projevům zákonem charakterizovaných forem negativních jednání vůči žadateli o azyl. Tato

podmínka může být splněna, pokud projevy, nevyznávání či odmítání náboženství budou okolím daného jedince či orgány státní moci vnímány jako nežádoucí či nepřijatelné a pokud budou důvodem pro všeobecně výrazně negativní reakce vůči němu.

Pro účely řízení o udělení azylu je však v každém takovém případě nutno pečlivě posuzovat, zda konkrétní formy negativních reakcí žadatelova okolí či orgánů státní moci dosáhly jednotlivě či ve svém souhrnu takové intenzity, aby je bylo možno považovat za „opatření působící psychický nátlak“ ve smyslu § 2 odst. 7 zákona o azylu. „Opatření působících psychický nátlak“ je přitom z hlediska vyžadované intenzity negativních reakcí okolí či orgánů státní moci nutno poměřovat dalšími, v citovaném ustanovení výslovně uvedenými azylově relevantními hrozbami, a sice „ohrožením života nebo svobody“. Újma hrozící žadateli o azyl v důsledku opatření působících psychický nátlak jistě nemusí být obdobně závažná jako újmy spočívající v ohrožení života nebo svobody, musí však být s nimi aspoň typově srovnatelná. Nepostačí tedy, půjde-li o pouhou sérii příkoří, byť v jednotlivých případech i vcelku intenzivních, pokud tato příkoří ve svém celku nedosáhnou takové intenzity a systematičnosti, že u dotčené osoby ve zcela zásadní míře snižují kvalitu prožívání života, berou jí životní perspektivu a vyvolávají v ní silný pocit celkové bezvýchodnosti a beznadějnosti její situace. Navíc intenzita uvedených příkoří musí být „objektivní“ v tom smyslu, že by jimi byly výše uvedené negativní životní pocity způsobeny zpravidla i u jiných jedinců nacházejících se ve státě původu žadatele o azyl v obdobné situaci (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 – 52, publikovaný pod č. 1066/2007 Sb. NSS).

Závěr ministerstva i krajského soudu, že stěžovatelem tvrzené projevy jeho náboženského útisku nelze vyhodnotit jako relevantní pro přiznání mezinárodní ochrany ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, je podle Nejvyššího správního soudu správný. Stěžovatelovy problémy nelze pokládat za azylově relevantní, protože z nich nevyplývá, že by jeho obava mohla vzniknout na základě ryze náboženské diskriminace, tedy znemožnění svobodného náboženského projevu. Stěžovatel praktikoval své náboženské vyznání společně s dalšími osobami, ačkoliv nebyly registrovány na základě zákona č. 67 z 8. 7. 2005 „O vznesení změn a doplnění do některých zákonů Kazašské republiky z důvodu zabezpečení národní bezpečnosti“. Tímto zákonem byl změněn mimo jiné i zákon „O svobodě náboženství a náboženských skupin ze dne 15. 1. 1992“ tak, že byly zakázány aktivity všech náboženských organizací, které nejsou registrované. Podle změn ve Správním řádu Kazašské republiky lze za účast na činnosti neregistrovaných náboženských společenství uložit vysoké pokuty. Z výpovědi stěžovatele a obsahu žaloby i kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel byl kontaktován policií proto, že praktikoval svou víru v náboženské skupině, která nebyla registrována. Četnost těchto kontaktů ze strany policie však byla relativně nízká (pět či šest v průběhu šesti let) a tyto nijak neovlivnily jeho běžný život. Pokud se jedná o stěžovatelem tvrzené fyzické napadání v průběhu výslechů na policii, k němuž mělo dojít ve dvou případech, pak z výpovědi stěžovatele je zřejmé, že tyto, ať jednotlivě či ve svém souhrnu, nedosáhly takové intenzity, aby je bylo možno považovat za „opatření působící psychický nátlak“ ve smyslu § 2 odst. 7 zákona o azylu. Navíc z dopisu ze dne 4. 9. 2006 adresovaného stěžovateli vyplývá korektní postup ze strany bezpečnostních orgánů, když je v něm pouze upozorňován na to, jaké následky může mít skutečnost, že dobrovolně neukončí své členství v nezaregistrované komunitě vahhabitů a neukončí náboženskou a kazatelskou činnost.

Právo na svobodu náboženského vyznání je deklarováno v celé řadě mezinárodních dokumentů, např. v čl. 9 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, sjednané v Římě dne 4. 11. 1950. Z odst. 1 tohoto článku vyplývá, že každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání; toto právo zahrnuje svobodu změnit své náboženské vyznání, nebo přesvědčení, jakož i svobodu projevat své náboženské vyznání nebo přesvědčení sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, bohoslužbou, vyučováním, prováděním náboženských úkonů a zachováváním obřadů. Podle odst. 2 citovaného článku může svoboda projevat náboženské vyznání a přesvědčení podléhat jen omezením, která jsou stanovena zákony a která jsou nezbytná v demokratické společnosti v zájmu veřejné bezpečnosti, ochrany veřejného pořádku, zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných. Podobně i mezinárodní Úmluva o občanských a politických právech z roku 1966 v čl. 18 zaručuje právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání jako jedno ze základních práv a svobod, ale na druhé straně počítá s omezením svobody jednotlivce projevat náboženskou víru, jsou-li taková omezení předepsaná zákonem a jsou-li nutná k udržení veřejné bezpečnosti, pořádku, zdraví, morálky nebo ochraně základních práv a svobod jiných osob. V dané věci je rozhodující posoudit, zda se v případě požadavku registrace náboženských organizací a z toho vyplývajícího zákazu aktivit všech těch náboženských organizací, které nejsou registrované, jedná o omezení stanovené zákonem, které je nezbytné v demokratické společnosti v zájmu veřejné bezpečnosti, ochrany veřejného pořádku, zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

Ministerstvo vycházelo z řady listinných důkazů a poukázalo také na stanovisko organizací zabývajících se lidskými právy, které uvádějí, že registrace by neměla být povinná, tj. neměla by být podmínkou pro vyznání víry, ale pouze pro získání statutu právnické osoby apod. V Informaci UNHCR ze dne 18. 5. 2006 je konstatováno, že pokud se týče muslimů hlásících se k tzv. čistému (pravému) islámu, obecně k persekuci nedochází, ale existuje tu stálá kontrola ze strany orgánů dbajících na dodržování zákonů vzhledem k tomu, že tito muslimové jsou podezřelí z členství v organizaci Hizb ut – Tahrir, která byla zapsána na seznam extremistických organizací, či v jiných zakázaných organizacích. Tato zpráva hovoří také přímo o situaci nezávislých muslimů v městě Atyrau, kde žil stěžovatel před odjezdem z Kazachstánu. Je v ní zmíněn pouze jeden případ, k němuž došlo před dvěma lety, kdy byla odhalena náboženská teroristická organizace, přičemž všichni lidé byli po uplacení úřadu propuštěni, a jak se později ukázalo, podstatou zatčení byl zájem o podnik, který vlastnili. Po přijetí zákona č. 67 z 8. 7. 2005 se situace nijak výrazně nezměnila. Byla důrazněji požadována na registrace a některé křesťanské organizace, které se nezaregistrovaly, byly potrestány. Obdobné skutečnosti vyplývají i z dalších podkladů.

Vzhledem k námitkám stěžovatele je třeba posoudit, zda povinná registrace náboženských skupin má diskriminační charakter, přičemž je nutno vzít rovněž v úvahu, že ne každá diskriminace nutně dosahuje úrovně požadované pro přiznání mezinárodní ochrany. Ve svých úvahách Nejvyšší správní soud vycházel z Doporučení UNHCR ze dne 28. 4. 2004 týkající se mezinárodní ochrany. Podle čl. 17 tohoto Doporučení přestože je diskriminace z náboženských důvodů mezinárodními lidskoprávními normami zakázána, nemusí každá diskriminace nutně dosahovat úrovně požadované pro přiznání azylu.

Diskriminace rovnající se pronásledování může znamenat, byť nikoliv výlučně, takovou diskriminaci, která má pro příslušnou osobu natolik škodlivé předurčující důsledky, jako např. vážné omezení práva zajistit si živobytí nebo práva přístupu k jinak běžně dostupnému vzdělání a nebo ke zdravotní péči. K tomu může docházet tam, kde uplatňovaná opatření hospodářské povahy „zcela ničí ekonomickou existenci“ určité náboženské skupiny. V daném případě stěžovatel, i když praktikoval čistý islám, neměl žádné problémy ani v zaměstnání, ani v osobním životě. Je tedy zřejmé, že stěžovatel netrpěl takovým stupněm diskriminace, aby se mohlo jednat o pronásledování. Z čl. 18 totiž vyplývá, že samotná existence diskriminačních zákonů nemusí za normálních okolností znamenat pronásledování.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu požadavek na registraci náboženských skupin, upravený příslušnými zákony, není do té míry diskriminační, aby ho bylo možno považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Jak je již výše uvedeno, stát má možnost svobodu projevovat náboženské vyznání omezit, jsou-li taková omezení předepsaná zákonem a jsou-li nutná k udržení veřejné bezpečnosti, pořádku, zdraví, morálky nebo ochraně základních práv a svobod jiných osob. Takovým omezením může být i povinná registrace náboženských skupin. Kazašská republika, která je zemí s mnoha náboženstvími, přijala příslušné zákony s cílem zajistit rovnováhu mezi nimi a také vzhledem k výskytu extremistických skupin. Takové důvody jsou jistě legitimní. Jejich cílem tedy nebyla diskriminace. Pokud stěžovatel uváděl, že příslušných zákonů bylo zneužíváno, popř. že lidé, kteří se těmto zákonům nepodvolili, byli kriminalizováni jiným způsobem, jde o jeho nepodložené tvrzení. Z informací o zemi původu vyplynulo, že v Kazachstánu jsou dostupné mechanismy, jak dosáhnout pomoci, a to i ospravedlnění v případě křivého obvinění ze strany příslušníků státní moci. Např. z Informace UNHCR z 18. 5. 2006 vyplývá, že proběhl soudní proces se sufijskou komunitou, která patří mezi tzv. „pravé muslimy“, ale soud rozhodl ve prospěch této komunity. Ministerstvo uvedlo ještě další případy úspěšného domáhání se ochrany proti svévoli policejních orgánů. V dané věci je důležité, že stěžovatel sám byl nečinný a nevyužil žádných dostupných prostředků pro svou ochranu. Pokud se týká dopisu ze dne 4. 9. 2006, jímž byl stěžovatel vyzván státním orgánem národní bezpečnosti Atyrauské oblasti k ukončení svého členství a činnosti v neregistrované náboženské společnosti, označené za vahhabistickou, a poučen o následcích, pokud výzvy neuposlechne, mohl se, v případě, že hrozba postihem zde uvedeným nebyla v souladu se zákony, domáhat se ochrany, stejně tak i pokud by pokládal za nepravdivé nařčení z členství v komunitě vahhabitů.

Stěžovatel dále namítal nesprávnost posouzení existence důvodu pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Ministerstvo, a následně i krajský soud, se dostatečně zabývalo otázkou, zda stěžovateli hrozí vážná újma především ve formě uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. Při výkladu pojmu „nelidské nebo ponižující zacházení nebo trest“ vycházelo ministerstvo z rozsudků Evropského soudu pro lidská práva ve věci Vilvarajah a Costello-Roberts. Z výpovědi stěžovatele a z informací o zemi původu správně dovodilo, že stěžovateli v případě návratu do Kazachstánu nehrozí vážná újma, a proto zde není důvod pro udělení doplňkové ochrany. Dostatečně odůvodnilo, proč stěžovatelovu situaci nelze podřadit pod ustanovení § 14a odst. 2 zákona o azylu, neboť předvolání na policejní stanici, návštěvu policistů v bytě a domovní prohlídku není možno za vážnou újmu ve smyslu

tohoto ustanovení považovat. Ministerstvo při svých úvahách vycházelo především ze Zprávy Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Kazachstánu, ze které nevyplývaly žádné skutečnosti, které by nutily ministerstvo rozhodnout v případě stěžovatele o udělení doplňkové ochrany.

Nejvyšší správní soud považuje za nedůvodnou rovněž námitku, že rozsudek krajského soudu trpí nepřezkoumatelností spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí, přičemž nedostatek důvodů spatřoval stěžovatel zejména v tom, že se krajský soud v souvislosti s popisovanými obavami vůbec nezabýval možností hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy spočívající v mučení a jiném krutém, nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestu a že se v odůvodnění rozsudku vůbec nevypořádal s pochybnostmi, které o postupu policie vyjádřily zprávy o situaci v Kazachstánu, jež jsou součástí spisového materiálu. Protože pro řízení ve správním soudnictví platí dispoziční zásada, může soud ve smyslu ustanovení § 75 odst. 2 s. ř. s. přezkoumat správní rozhodnutí pouze v mezích žalobních bodů, tedy pouze z hlediska důvodů a tvrzení žalobce, v čem napadené správní rozhodnutí odporuje zákonu. Tímto rozsahem tvrzených nezákonností napadeného rozhodnutí je soud vázán a nemůže je přezkoumávat nad rámec vymezený v žalobě. Vzhledem k tomu, že stěžovatel v žalobě nenamítal, že se ministerstvo nezabývalo možností hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy spočívající v mučení a jiném krutém, nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestu a že se nevypořádalo s pochybnostmi, které o postupu policie vyjádřily zprávy o situaci v Kazachstánu, nemohl v tomto směru krajský soud napadené správní rozhodnutí přezkoumat.

Stěžovatel se dále dovolával stížnostního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., s tím, že v několika případech ministerstvo z jeho výpovědí a informací o zemi původu vyvodilo nesprávné závěry, některé informace zcela opomenulo, jiné interpretovalo způsobem, který považuje za nepřijatelný, a svůj závěr o jeho nevěrohodnosti nepodložilo objektivními argumenty, ale založilo na subjektivním hodnocení. Tato stížní námitka je nepřijatelná, protože z porovnání obsahu žaloby a kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Stejně tak je nepřijatelná námitka stěžovatele, že v jeho případě mohou být dány podmínky hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu a že se ministerstvo ani krajský soud touto skutečností nijak nezabývaly, protože z porovnání obsahu žaloby a kasační stížnosti vyplývá, že ani tuto námitku stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Ze všech výše uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně

vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel, který v řízení úspěch neměl, nemá právo na náhradu nákladů řízení a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti soudem ustanoven zástupcem advokát a podle § 35 odst. 8 s. ř. s. platí v takovém případě odměnu včetně hotových výdajů stát. Podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, náleží advokátovi odměna za jeden úkon právní služby (doplnění kasační stížnosti) 2100 Kč (§ 11 odst. 1 písm. d) citované vyhlášky), náhrada hotových výdajů 300 Kč (§ 13 odst. 3 citované vyhlášky) a daň z přidané hodnoty ve výši 456 Kč (§ 37 odst. 1 a § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů), celkem tedy 2856 Kč. Pokud advokát uplatnil nárok na odměnu i za další úkon (převzetí a příprava zastoupení), Nejvyšší správní soud odměnu za tento úkon nepřiznal, neboť v daném případě byl zástupce ustanoven soudem a z obsahu soudního spisu nevyplývá, že se uskutečnila porada se stěžovatelem, která je podmínkou pro přiznání odměny podle § 11 odst. 1 písm. b) citované vyhlášky.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. dubna 2008

Cihlářová
senátu

JUDr. Eliška
předsedkyně